

ENCYCLOPAEDIA CROATICA

TOMUS I

A — AUTOMOBIL

SUMPTIBUS CONSORTII ENCYCLOPAEDIAE CROATICAЕ, ZAGREBIAE

IN AEDIBUS »TYPOGRAPHIAE« S. A., ZAGREBIAE, MCMXLI

HRVATSKA ENCIKLOPEDIJA

SVEZAK I

A — AUTOMOBIL

NAKLADA KONZORCIJA HRVATSKE ENCIKLOPEDIJE

TISAK - BAKROTISAK - OFFSET TIPOGRAFIJA D. D.

ZAGREB 1941

KONZORCIJ HRVATSKA ENCIKLOPEDIJA

PREDSTAVNICI

RUDOLF HERCEG

DRAGUTIN STJ. SCHULHOF

IZDAVAČKI ODBOR

Dr. NIKOLA ANDRIĆ

Dr. JURAJ KRNJEVIC

Dr. SIGISMUND ČAJKOVAC

ANTE MARTINOVIĆ

RUDOLF HERCEG

Dr. ANTE PECIKOZIĆ

Dr. MIHOVIL KATANEC

DRAGUTIN STJ. SCHULHOF

Ing. AUGUST KOŠUTIĆ

ISIDOR ŠKORJAČ

Dr. MATE UJEVIĆ

RAČUNSKI NADZOR

STJEPKO VRTAR

H R V A T S K A E N C I K L O P E D I J A

UREDNIČKO VIJEĆE

Dr. ALBERT BAZALA

MATE MALINAR

Dr. STJEPAN BOSANAC

Dr. MATE UJEVIĆ

Dr. STANKO HONDL

Dr. STJEPAN ZIMMERMANN

FILIP LUKAS

Dr. ANDRIJA ŽIVKOVIĆ

SAVJETNIK UREDNIŠTVA ZA UMJETNIČKE PRILOGE

IVAN MEŠTROVIĆ

GLAVNI UREDNIK

Dr. MATE UJEVIĆ

SREDIŠNJE UREDNIŠTVO

ZVONIMIR DOROGHY, PETAR GRGEC, IVO HORVAT, JOSIP JEDVAJ, Dr. FRANJO JELAŠIĆ, VINKO PROŠTENIK, Dr. GUSTAV ŠAMŠALOVIĆ, PAVAO TIJAN, LJUBO WIESNER, NIKOĻA ŽIC. — BOŽIDAR MAGOVAC (indeks), JOSIP MILKOVIĆ (alfabetar), PETAR PRERADOVIĆ (ilustracije).

UREDNIŠTVO ZA UMJETNIČKE PRILOGE

JOZA KLJAKOVIĆ

CRTEŽI

UREDNIK: VILIM NIČE. VANJSKA OPREMA: VLADIMIR KIRIN. GLAVNI CRTAČ: JULIJE MEISSNER. CRTAČI U I. SV.: VLADIMIR VIČIĆ (geografske karte), JOSIP STIPLOŠEK, MELITA LOVRENCIĆ, A. SERGEJEV, ĐURO ŽELJEZNAK, OMER MUJADŽIĆ

UREDNICI STRUKA

- AERONAUTIKA, VOJSKA, MORNARICA: Armin Pavić,
Dr. Slavko Pavičić
ANGLOSASKA KNJIŽEVNOST: Dr. Josip Torbarina
ARHEOLOGIJA I KLASIČNE STARINE: Dr. Viktor
Hoffiller
ASTRONOMIJA, GEOFIZIKA I METEOROLOGIJA:
Dr. Stjepan Škreb
BIBLIOTEKARSTVO, KNJIGE I ČASOPISI: Dr. Mate
Tentor
BOTANIKA: Dr. Ivo Horvat
BUGARSKI KULTURNI ŽIVOT: Georgij Konstantinov,
Sofija
ETNOLOGIJA, ETNOGRAFIJA I ANTROPOLOGIJA:
Dr. Milovan Gavazzi
FARMAKOLOGIJA: Dr. Antun Vrgoč
FILM, UPOREDNA LITERATURA I TEORIJA
KNJIŽEVNOSTI: Dr. Ljubomir Maraković
FILOZOFIJA: Dr. Albert Bazala, Dr. Stjepan Zimmermann
FIZIKA: Dr. Stanko Hondl
FRANCUSKA KNJIŽEVNOST: Jean Dayre
GEOGRAFIJA: Dr. Artur Gavazzi, Prof. Filip Lukas,
Prof. Stjepan Ratković, Dr. Milan Šenoa
GEOLOGIJA I PALEONTOLOGIJA: Dr. Josip Poljak,
Dr. Fran Šuklje
GOSPODARSTVO: Dr. Milan Ivšić
GRČKI KULTURNI ŽIVOT: Dr. Kostas Kerofilas, Atena
HRVATSKA KNJIŽEVNOST: Dr. Antun Barac, Dr. Franjo
Fancev
HRVATSKA POVIJEST: Dr. Stjepan Antoljak, Dr. Miho
Barada, Dr. Antun Dabinović
HRVATSKE MIGRACIJE: Stjepan Pavičić
HRVATSKI JEZIK I SLAVENSKI JEZICI: Dr. Stjepan
Ivšić
JUDAICA: Dr. Lavoslav Šik
KAZALIŠTE: Dr. Nikola Andrić, Dr. Slavko Batušić
KEMIJA: Dr. Mladen Deželić, Dr. Stanko Miholić
KLASIČNI SVIJET: Dr. Franjo Jelašić
KULTURNA HISTORIJA I UMJETNI OBRT: Đuro
Szabo, Dr. Vladimir Tkalčić
LINGVISTIKA, ROMANISTIKA, RUMANISTIKA I
ALBANOLOGIJA: Dr. Petar Skok
LOV: Ing. Ivo Čeović
MADŽARSKI KULTURNI ŽIVOT: Rudolf Szántó,
Budimpešta
MATEMATIKA: Dr. Rudolf Cesarec
MEDICINA: Dr. Drago Perović, Dr. Ante Šercer,
Dr. Andrija Štampar
MINERALOGIJA: Dr. Fran Tučan
MUZIKA: Dr. Božidar Širola, Zlatko Špoljar
NARODNA UMJETNOST: Ljubo Babić
NJEMAČKA KNJIŽEVNOST: Dr. Gustav Šamšalović
NUMIZMATIKA: Ivan Renđeo
OPĆA POVIJEST: Dr. Ljudmil Hauptmann (srednji vijek),
Dr. Grga Novak (stari i novi vijek)
PEDAGOGIJA I ŠKOLSTVO: Dr. Sigismund Čajkovac
PLANINARSTVO I SPORT: Dr. Fran Kušan
POLJOPRIVREDA: Dr. Mihovil Gračanin
POLJSKA KNJIŽEVNOST: Dr. Julije Benešić
POMOĆNE HISTORIJSKE NAUKE I NOVIJA
DIPLOMATSKA HISTORIJA: Dr. Josip Nagy
POMORSTVO: Dr. Aleksandar Primožić
POVIJEST UMJETNOSTI: Dr. Artur Schneider
PRAVO: Dr. Juraj Andrassy
RUSKA KNJIŽEVNOST: Dr. Josip Badalić
SLOVAČKI KULTURNI ŽIVOT: Konstantín Čulen,
Bratislava
SLOVENSKI ŽIVOT, KULTURA, POVIJEST,
UMJETNOST i t. d.: Dr. Joža Glonar, Dr. I. Slokar
SOCIOLOGIJA I STATISTIKA: Dr. Dinko Tomašić
SRPSKI ŽIVOT, KULTURA, POVIJEST, UMJETNOST
i t. d.: Dr. Milan Budimir
ŠUMARSTVO: Dr. Andrija Petračić
TALIJANSKA KNJIŽEVNOST: Dr. Mirko Deanović
TEHNIKA: Ing. Đuro Stipetić
TEOLOGIJA: Dr. Stjepan Bakšić, Dr. Vilim Keilbach,
Dr. Andrija Živković
TURSKA I ARAPSKA CIVILIZACIJA, NAŠI
MUSLIMANI: Hamdija Kreševljaković
VETERINARSTVO: Dr. Lovro Bosnić
ZADRUGARSTVO I AGRARNA POLITIKA: Dr. Pavao
Kvakan
ZOOLOGIJA: Dr. Krunoslav Babić.

POMOĆNI UREDNICI STRUKA

- ČEŠKA KNJIŽEVNOST: Ljudevit Jonke
DOMINIKANSKI RED: Dr. Hijacint Bošković O. P.
FRANJEVAČKI RED: O. Stanko dr. Petrov
HERALDIKA: Bartol Zmajčić i Antun Duišin
ISELJENIŠTVO: Milostislav Bartulica
ISUSOVAČKI RED: Dr. Miroslav Vanino D. I.
KUĆANSTVO: Štefanija Bernas
TISKARSTVO: Stjepan Heimbach i Jakob Keimel

PREDGOVOR

1. U vrlo teškim i tmurnim vremenima izlazi Hrvatska Enciklopedija pred hrvatsku javnost, ali baš činjenica, da izlazi u sadašnje vrijeme, potvrđuje našu moralnu i intelektualnu otpornost i stvaralačku snagu. Poteškoće, s kojima se morala boriti H. E., bile su vrlo velike; naporima naših urednika i suradnika, kao i pažnji hrvatske javnosti, imamo zahvaliti, da dobivamo djelo, koje će pružiti zaokruženu sliku života i svijeta, te na taj način pridonijeti jačanju hrvatske kulture i razvijanju narodnih intelektualnih, estetskih i etičkih sposobnosti.

Znanje doduše nije jedino mjerilo kulture, ali ono je ponajjače sredstvo za razvijanje i oblikovanje kulturnih nastojanja prema određenom cilju. Bez poznavanja činjenica, koje uvjetuju i određuju život pojedinca i skupina, nema harmonične kulture. Duh stvara vječne vrednote, a bez znanja on ostaje neplodan. Duhovna dobra, a ne fizička snaga, daju narodima posebno mjesto; po duhovnim vrednotama narodi se razlikuju i spajaju, a oni, koji ne mogu kulturnom stvaranju dati svoj lik, ostaju duhovni robovi.

Najplemenitija ambicija, koja nas je navela na ovaj veliki i teški posao, bila je s jedne strane u tome, da preko Hrvatske Enciklopedije omogućimo našim ljudima proširivanje i zaokruživanje znanja iz svih područja nauke i umjetnosti, a s druge strane, da se i na području leksikografske (enciklopedijske) književnosti oslobodimo stranih priručnika, koji iz mnogo razloga ne odgovaraju našim potrebama.

Premda smo u Hrvatskoj Enciklopediji dali prostora svim naučnim disciplinama u opsegu, koji će zadovoljiti ne samo obrazovanog čitatelja nego i stručnjaka, ipak smo posebnu pažnju poklonili pitanjima, koja se tiču Hrvata; opširnije od drugih obrađeni su i narodi, koji su nam blizu ili geografski, ili po rasnoj srodnosti, ili po utjecaju u našem kulturnom razvitku. Želeći dati sliku duhovnoga razvoja Hrvata, mislili smo i na pojedince, koji su po svojoj aktivnosti i svojim intelektualnim ili umjetničkim tvornim snagama dali svoj izrazit prinos našoj kulturi, i na narod kao cjelinu; ako nam uspije preko pojedinačnih nastojanja i djela dati sintetički pogled na narod kao na duhovnu cjelinu, bit će zadovoljena naša najveća želja, jer će se na taj način pokazati, koliko smo dali vrednota sebi i čovječanstvu i kako smo kroz stoljeća sačuvali svoju bit, svoje vlastite kulturne elemente. Pronaći i prikazati te elemente znači upoznati sebe i postaviti solidan temelj našem kulturnom stvaranju. Uvjereni smo, da će iz šarene i teške slike naših stradanja, uspona i padanja izaći svijetla slika i konstruktivni lik hrvatskog čovjeka, vrlo osjetljiva za etos, ljepotu i duhovno stvaranje.

Nepriistrani duhovni naponi svih naših priznatih stručnjaka, da pronađu bitne elemente hrvatskog duha, okupit će hrvatske intelektualce bez razlike pogleda i naziranja u jednom zajedničkom plemenitom poslu; a bogata slika elementarnog stvaranja našeg sela, o čemu će Hrvatska Enciklopedija donijeti obilne podatke, dokumentirane riječju i slikom, dovest će do spoznaje, da je naše selo kulturno aktivno, te da su na selu stvarani etički i estetski elementi hrvatske narodne kulture. Na taj način Hrvatska Enciklopedija će doprinijeti svoj udio jačanju duhovne harmonije hrvatskoga naroda i upućivanju kulturnog rada na prave temelje, na iskonski narodni duh, te će postati ne samo zbirka znanja o životu i svijetu, nego i sredstvo za jačanje naše kulture i hrvatske narodne svijesti.

2. Pripremni su poslovi za enciklopedijsko djelo vrlo teški i složeni, pogotovu kod nas, jer nismo imali potrebnih predradnja. Trebalo je prije svega odrediti pojmove (natuknice) i opseg struka. Središnje uredništvo je nakon dugih predradnja i savjetovanja utvrdilo omjer struka i svakoj odredilo, u kome postotku ima biti zastupana u Hrvatskoj Enciklopediji. Isto tako središnje uredništvo je odredilo, koji pojmovi iz pojedinih struka imaju ući u Hrvatsku Enciklopediju i u kome opsegu, ostavljajući urednicima grupa mogućnost, da popune alfabetar i da oni ili suradnici u slučaju potrebe prošire ili skrate predviđeni prostor. Taj postupak središnjega uredništva možda je gdje gdje na štetu jedinstvenosti, što se posebno ističe kod biografija. Međutim, u radu smo opazili, da je uopće nemoguće odrediti »pravedan« prostor za osobe; veličina prostora nije i ne može biti iz mnogih razloga u omjeru sa značenjem i vrijednošću osobe, koja je prikazana. Kod mnogih velikih ljudi biografski, bibliografski i drugi podaci vrlo su skromni ili zato, jer im je život tekao bez velikih promjena, ili su opet stvorili malo djela. S druge strane i pisci biografija nisu jednakih pogleda: jedni drže, da su mnoge sitnice važne, drugi propuštaju i krupne stvari bez spomena. Središnje uredništvo nije bez velike muke vraćalo suradnicima članke na preradbu, i to uglavnom iz načelnih razloga. Željeli smo, da naši ljudi pišu o ljudima i pojavama onoliko, koliko po svom najboljem uvjerenju drže, da je potrebno kazati. Ni u jednom slučaju nije bilo »skraćivanja« iz motiva, koji ne bi bili stvarni, objektivni i naučni.

3. Općenito uzevši Hrvatska Enciklopedija je bogato ilustrirana. Posebno je obilan bakrotisak, ali da nisu nastupile nesavladive poteškoće u nabavljanju slika, Hrvatska Enciklopedija bi bila ilustrirana još bogatije. Čim nastupe povoljnija vremena, nastojat ćemo, da se u tom pogledu učini sve, što je moguće. Uviđajući osobitu korist slika i crteža za objašnjavanja i shvaćanje pojmova, o kojima se piše u tekstu, uredništvo je nastojalo što više članaka ilustrirati. Gdje je u tekstu bilo apsolutno potrebno tumačenje na kakvoj slici, došla je slika ili crtež. Na ovakve slike upozorava se čitač u samom tekstu. Ali i pored takvih slika ima vrlo mnogo slika, koje ne stoje u neposrednoj vezi s kakvim određenim mjestom u tekstu, nego su tu slike donesene zato, da i one same po sebi govore o istom predmetu, o kojem govori i članak, uz koji su donesene. To navlastito vrijedi za slike uz članke iz zemljopisa, povijesti i umjetnosti i za priloge u bakrotisku.

Prvotno smo mislili u svakom svesku donositi i geografske karte u bojama, ali nas je rat omeo; da štampamo karte u bojama, možda bi zastarjele, prije nego bi se pojavile. Zato smo odlučili na kraju djela donijeti geografski atlas u posebnoj knjizi.

4. Kako smo željeli, da svi važniji pojmovi budu opširnije obrađeni, izostavili smo manje i neznatnije pojmove, koji ne trebaju posebne

obrađbe. Ako su takvi pojmovi obrađeni u sklopu s drugim pojmovima, čitaoci će to doznati iz našeg Indeksa, koji će biti štampam u posebnoj knjizi. Osim toga Indeks će prikazivati sve veze pojmova, koji imaju svoj poseban članak. Napokon, u Indeksu će biti označeno, na kojoj se geografskoj karti nalazi pojedino mjesto. Zato će djelo biti potpuno tek s Indksom.

Na taj način potpuna praktičnost Hrvatske Enciklopedije doći će do punog izraza nakon štampanja cijeloga djela i Indeksa, ali i prije svršetka cijeloga djela čitaoci će moći da dođu do potrebnog proširivanja i upoznavanja veza, ako se posluže s našim uputnicama (v. i →), koje ih upućuju, da o nekom pitanju mogu dobiti potanija obavještenja kod pojmova, na koje se odnose naše uputnice. Osim u nekim slučajevima, uputnice se uvijek odnose na članak u samoj Hrvatskoj Enciklopediji, u rijetkim slučajevima riječi, na koje se upućuje, nalaze se u tom obliku spomenute samo u Indeksu, i s pomoću Indeksa može se doći do natuknica, na koje se uputnica odnosi. Znak → znači, da se upućivanje odnosi na riječ, koja se nalazi iza toga znaka, v. znači, da se upućivanje odnosi na riječ, koja se nalazi ispred v.

U tekstu se često riječ, o kojoj je govor, piše samo početnim slovom. Na pr. u članku *Albuminurija* u samom tekstu a. znači Albuminurija ili koji drugi padež te riječi. Padež se može iz konteksta odrediti; gdje je mogla nastati sumnja, riječ je štampana u cijelosti. U želji da izbjegnemo preveliko upućivanje u samom djelu, ponegdje smo izostavili iz teksta pojmove, koje će vjerojatno potražiti mnogi čitalac sam; ako ih nema u tekstu, naći će ih u Indeksu, u kom će vidjeti, pod kojom riječju je obrađen pojam, koji ga zanima. Tako, na pr., u I. sv. nema samostalnice *Aeroplan*. Čitalac bi mogao pomisliti, da aeroplan ne će biti obrađen. Međutim, kad otvori Indeks, vidjet će, da je aeroplan obrađen pod natuknicom *zrakoplov* i *zrakoplovstvo*.

5. Što se tiče jezika i pravopisa u Hrvatskoj Enciklopediji, primijetit ćemo, da smo nastojali jezik što više ujednačiti. To nam nije uvijek uspelo. Prije svega, gdje u živom govoru ili gramatici postoje dublete ili s obzirom na rječnik ili s obzirom na pravopis, mi smo propuštali i jedan i drugi način pisanja. Konačni oblik može utvrditi i provesti samo suvremeni rječnik književnog jezika. To naročito vrijedi za pisanje stranih imena. Strana smo imena uglavnom, izuzevši klasični svijet, pisali onako, kako se pišu u narodu, u kome su nastala (Pietro, Pierre, Peter), ali i tu ima izuzetaka, i to uglavnom kod vladara. Tako francusko ime Louis, kad se odnosi na francuske kraljeve, pišemo Luj, ali Louis Pasteur; Petar Veliki, ali Pjotr Čajkovski. U mnogim pojmovima mi nemamo ustaljene grafije; poteškoće su napose velike s pojmovima Istoka. Snašli smo se, kako smo znali, ali smo krvavo osjetili potrebu suvremenog hrvatskog rječnika, u kome bi, pored domaćih, narodnih

riječi, bili i znanstveni nazivi iz različitih struka. U pisanju stranih imena držali smo se Broz-Boranićeva pravopisa, ali smo od njega katkada odstupali, i to onda, kad nam se činilo, da bi pisanje kosih padeža po tom pravopisu stavilo u sumnju čitaoca, kako glasi nominativ te riječi. U tom slučaju smo iza nominativa stavili crticu, a iza toga hrvatski nastavak.

Isto tako smo, prividno, odstupili od Broz-Boranićeva pravopisa u naučnoj transkripciji grčkih riječi. U toj transkripciji nismo željeli dati kroatizirani oblik nekog grčkog ili greciziranog naziva, nego smo željeli latiničnim znakovima dati što vjerniju sliku riječi, kako se u grčkom piše. Tako, na pr. kod riječi *έρτελέχεια* nismo transkribirali enteleheia ni enteleheja nego entelecheia, jer takva se grafija čini bližom originalu i tako se transkribira u naučnom svijetu kod većine naroda.

6. Imali smo dosta muke s bibliografijom i »literaturom«, osobito s našom. Na žalost mi prave bibliografije i nemamo, a kod pisaca u Enciklopediji izostaviti bibliografske podatke, znači izostaviti ponajvredniji dio. Da nekako izbjegnemo toj opasnosti, mi smo sami za se počeli sastavljati hrvatsku bibliografiju, osobito bibliografiju prijevoda. Jedan dio naših napora nalazi se već u I. svesku; u idućim bit će još više.

7. Po želji središnjeg uredništva Hrvatska Enciklopedija je imala prikazati sve naučne discipline tako, da srednje obrazovani čitač može s uspjehom i s korišću čitati i razumjeti članke iz svih naučnih disciplina. Suradnici su doista u velikoj većini tako i prikazali svoje discipline. Ima izuzetaka; neki su nastali radi naravi samog predmeta, a negdje možda ni autori nisu pred očima imali široku javnost, nego samo uski krug stručnjaka. Središnje je uredništvo zamolilo suradnike, da popularnije prerade svoje članke, kad su ti članci od općeg interesa. U ostalim slučajevima ostavilo je suradnicima, da pišu, kako žele i kako misle, da mogu na najzgodniji način prikazati svoju struku. Kako je međutim vrlo teško kod pojedinih naučnih disciplina kazati neku misao jednostavno i s hrvatskim izrazima, pokazuje i slučaj u našem članku *Acanthosis Nigricans*, gdje je središnje uredništvo, u želji, da članak učini razumljivim široj javnosti, zamijenilo piščev izraz »neuronutritivni poremećaj« u »poremećaj u ishrani živčevlja«, što je svakako razumljivije, ali nije naučno u tančine precizno, jer neuronutritivni poremećaj znači, da je živac proizveden promjene u koži, a ne da je nastao poremećaj u ishrani živčevlja.

8. Da izbor pojmova (natuknica) uvrštenih u Hrvatsku Enciklopediju ne će svakoga zadovoljiti, o tom nema sumnje, ali isto tako nema sumnje, da se uopće ne može sastaviti izbor, koji bi svakoga zadovoljilo. Predugo bi bilo, kad bismo izložili kojih smo se principa držali kod odabiranja pojmova. Smatramo potrebnim

istaknuti samo neke činjenice u vezi s izborom natuknica. Mi nismo kod odabiranja natuknica slijedili nijedan predložak, iako smo držali pred očima gotovo sva najvažnija leksikografska i enciklopedijska evropska djela. Nadalje, kod određivanja osnovnog karaktera našeg djela nismo u cijelosti prihvatili ni ideju potpune koncentracije gradiva (strogo proveden enciklopedijski karakter), isto tako nismo pošli protivnim, leksikonskim putem. Tako je naše djelo po broju natuknica i po opsegu radova prijelaz između leksikona i enciklopedije. Glavni, osnovni pojmovi su obrađeni enciklopedijski, ali zato ima dosta gradiva, koje možda i ne bi išlo u enciklopediju, nego u leksikon. Držimo, da ovakav smjer odgovara najbolje našim potrebama.

9. Mi, koji radimo na Hrvatskoj Enciklopediji, najbolje znamo njezine mane, i jamačno ne će imati oštrijih sudaca od nas, a bit ćemo zahvalni svima, koji nas upozore na pogreške, da možemo iduće sveske što bolje dotjerati.

Posebno su poglavlje svakog leksikona i enciklopedije stvarne ili tiskarske pogreške u godinama i imenima. Ima ih u svim djelima ove vrste, pa i u Hrvatskoj Enciklopediji.

Na kraju Hrvatske Enciklopedije donijet ćemo Dodatak, u kome će biti obrađeni pojmovi, koji nisu prije spomenuti, i ispravci pogrešnih datuma i imena. Međutim već sada molimo čitače, da olovkom poprave neke krupnije pogreške. (Prva brojka označuje stranicu, druga stupac, treća redak, g. znači gore, d. dolje). 2. II. 19. d. mjesto 1876 stavi 1867; 6. II. 2. g. 14. V. 1905 zamijeni s 14. I. 1905; 9. II. 1. d. mjesto 1070 stavi 1079; 24. I. 28. d. zamijeni g. 1163 s 1263; 37. I. 26. g. ima glasiti: pomorskoga znanja naklonost japanskoga šoguna; 41. Adhezivni zamijeni u Adhezioni; 46. II. 38. g. J. A. zamijeni sa I. A.; 86. II. 18. g. mjesto 250 stavi 520; 118. II. 25. g. mjesto 1609 stavi 1603; 166. II. 21. d. mjesto Dalila stavi Dalida; 174. II. 7. g. mjesto 1663 stavi 1630; 188. I. 11. g. mjesto 1617 stavi 1611; 193. I. 1. g. mjesto Senthofen stavi Sonthofen; 213. I. 2. d. mjesto stojščega stavi stojščego; 220. II. 21. g. mjesto 22 stavi 28; 261. II. 27. g. mjesto onty stavi only; 261. II. 37. g. mjesto Sussey stavi Surrey; na tom istom stupcu, 4 retka niže, riječi Physiologica dodaj I; 267. I. 27. d. zamijeni X s III; 269. II. 17. g. zamijeni X s XI; 270. I. 26. g. VII zamijeni sa VI; 312. II. 13. g. mjesto 3. IV. stavi 4. IV; 352. I. 1. g. mjesto km stavi m; 432. I. 27. d. mjesto 1883 stavi 1833; 454. I. 13. d. mjesto Lögdö stavi Lögdö; 459. II. 15. g. mjesto 1499 stavi 1494; 480. II. 39. g. mjesto Anticori... Agrica stavi Antinori... Africa.

10. U cijelom poslovanju strogo se pazi, da djelo ne dobije bilo s koje strane partikularistički karakter. Središnje je uredništvo željelo, da budu kao urednici i suradnici zastupani svi naši stručnjaci i ljudi od pera. Možemo bez ustručavanja kazati, da nikada u hrvatskoj kulturnoj povijesti nije bilo slučajeva ovako široke i širokogrudne organizacije posla. Doduše, ima tu i tamo po koji hrvatski stručnjak, koji ne surađuje u I. svesku, ali to ne znači, da ne će surađivati u ostalim svescima.

Suradnici su potpisani ispod svojih članaka šifrom. Na koga se odnosi pojedina šifra ispod članaka, čitač može vidjeti na početku svake knjige u popisu suradnika po inicijalima. Nepotpisane članke ili članke sa šifrom U. napisalo je središnje uredništvo.

M. Ujević

POPIS SURADNIKA U I. SV. PO INICIJALIMA

- A. A. Alfred Albini ing., sveuč. docent, Zagreb.
 A. B. Albert Botteri dr., sveuč. prof., Zagreb.
 A. B-a. Albert Bazala dr., sveuč. prof. i predsjednik Jug. Akad., Zagreb.
 A. B-c. Antun Barac dr., sveuč. prof., Zagreb.
 A. B-ć. Aleksandar Blašković dr., sveuč. prof., Zagreb.
 A. B. G. Artur Benko Bojnički Grado, urednik Indeksa i okruž. načelnik u m., Zagreb.
 A. C. Ante Crnica O. dr., prof. bogoslovije, Makarska.
 A. D. Antun Dabinović dr., sveuč. prof., Zagreb.
 A. D-n. Ante Duišin, ravnatelj Zagreb. Lista, Zagreb.
 A. G. Artur Gavazzi dr., sveuč. prof., Zagreb.
 A. G-s. Aleksandar Gahs dr., sveuč. prof., Zagreb.
 A. H. Andrija Hupbauer dr., sveuč. prof., Zagreb.
 A. J. Ante Jadrijević fra dr., prof. bogoslovije, Makarska.
 A. L. Alfred Leitner dr., docent E. K. V. Š., Zagreb.
 A. M. Antun Matasović, ravn. Trg. Akad., Čakovec.
 A. M. S. Antun Messner Sporšić dr., prof. u m., Zagreb.
 A. N. Alija Nametak, profesor, Sarajevo.
 A. Ob. Ante Obuljen, asistent Geofiz. zavoda, Zagreb.
 A. P. Aleksandar Primožić dr., insp. ministar. soc. politike u m., Zagreb.
 A. P-c. August Pirjevec dr., bibliotekar Sveuč. knjiž., Ljubljana.
 A. P-ć. Andrija Petračić dr., sveuč. prof., Zagreb.
 A. R. Anthony Robinson, lektor engl. jezika na sveučilištu, Ljubljana.
 A. S. Aleksandar Sutlić dr., sveuč. prof., Zagreb.
 A. Sch. Artur Schneider dr., sveuč. prof., Zagreb.
 A. S-k. Anton Slodnjak dr., profesor, Ljubljana.
 A. Š. Ante Šercer dr., sveuč. prof., Zagreb.
 A. Š-k. Ante Šimčik, književnik, Zagreb.
 A. Š-r. Andrija Štampar dr., sveuč. prof., Zagreb.
 A. T. Alois Tavčar dr., sveuč. prof., Zagreb.
 A. T. H. Aleksandar Tinti-Halper-Sigetki dr., vlastelin, suradnik Ekon. Inst. Ban. Hrv., Zagreb.
 A. V. Antun Vrgoč dr., sveuč. prof., Zagreb.
 A. Ž. Andrija Živković dr., sveuč. prof., Zagreb.
 An. B-ć. Antun Bonifačić dr., profesor, Zagreb.
 Ar. P. Armin Pavić, kontraadmiral u m., Zagreb.
 A-r P-c. Aleksandar Perc ing., tehn. savjetnik Banske Vlasti, Zagreb.
 B. B. Božidar Belia mr. ph., sanitetski major, Zagreb.
 B. D. Branko Dragišić dr., sveuč. docent, Zagreb.
 B. Đ. Branislav Đurđev, arhivar Zem. muzeja, Sarajevo.
 B. E. Berthold Eisner dr., sveuč. prof., Zagreb.
 B. H. Branko Horvat dr., ravnatelj srednje poljoprivredne škole, Križevci.
 B. J. Branko Jagar, profesor, Križevci.
 B. L. Božidar Latković dr., sudski priprav., Daruvar.
 B. O. Božidar Oklješa dr., sveuč. prof., Zagreb.
 B. P-ć. Bare Poparić, profesor u m., Zagreb.
 B. S. Bogoljub Strižić dr. D. I., prof. bogoslovije, Split.
 B. Š. Božidar Širola dr., administrativni ravnatelj Akad. glazbe, Zagreb.
 C. F. Cvite Fisković dr., kustos arheol. muzeja, Split.
 D. B-ć. Dragutin Barković ing., dr. phil., mr. ph. i honorarni nastavnik sveuč., Zagreb.
 D. C. Drago Cvetko, prof. konzervatorija, Ljubljana.
 D. G. Dušan Grabijan ing. arh., profesor Srednje tehn. škole, Sarajevo.
 D. I. Drago Ivanišević dr., prof. dramaturg Hrv. narodnog kazališta, Zagreb.
 D. K. David Karlović dr., prof. E. K. V. Š., Zagreb.
 D. K-d. Dragutin Kniewald dr., sveuč. prof., Zagreb.
 D. M. Davor Mikačić dr., privatni docent, Zagreb.
 D. M-ć. Dominik Mandić dr. fra, generalni definitor, Rim.
 D. N. Dragutin Nežić dr., duhovnik Zavoda sv. Jeronima, Rim.
 D. P. Dragoslav Pavlović dr., sveuč. prof., Beograd.
 D. P-ć. Dušan Pejnović dr., sveuč. prof., Zagreb.
 D. Št. Dinko Štambak, novinar, Zagreb.
 D. Ž. Dušan Zanko, profesor, Zagreb.
 Dr. P-ć. Drago Perović dr., sveuč. prof., Zagreb.
 Đ. B. Đuro Besch, Zagreb.
 Đ. G. Đuro Gračanin dr., sveuč. prof., Zagreb.
 Đ. K. Đuro Kurepa dr., sveuč. docent, Zagreb.
 Đ. S. Đuro Stipetić ing., sveuč. prof., Zagreb.
 E. B. Ernest Bauer dr., publicist, Zagreb.
 E. Č. Eqrem Çabej dr., gimn. direktor, Tirana.
 E. K. Ernest Kázmér, književnik, Beograd.
 E. L. Emil Laszowski, ravn. Drž. arhiva u m., Zagreb.
 E. M. Ernest Mayerhofer dr., sveuč. prof., Zagreb.
 E. O. Emil Orozović dr. fra, prof. bogoslovije, Sarajevo.
 E. S. Eugen Sladović dr., prof. E. K. V. Š., Zagreb.
 E. T. Ervin Tićac dr., referent za promet kod Trg. komore, Zagreb.
 F. B. Fran Bučar dr., profesor u m., Zagreb.
 F. B-ć. Fran Bošnjaković dr. ing., sveuč. prof., Zagreb.
 F. D. Franjo Durst dr., sveuč. prof., Zagreb.
 F. F. Franjo Fancev dr., sveuč. prof., Zagreb.
 F. G. Franjo Gaži ing., trg. ataše, Moskva.
 F. H. Ferdo Hauptmann, Zagreb.
 F. I. Franjo Ivaniček dr., profesor, Zagreb.
 F. J. Franjo Jelašić dr., profesor u m., Zagreb.
 F. K. Fran Kogoj dr., sveuč. prof., Zagreb.
 F. K-n. Fran Kušan dr. sveuč. prof., Zagreb.
 F. Ko-ć. Franjo Kordić ing., činovnik financ. drž. insp., Zagreb.
 F. L. Filip Lukas, prof. E. K. V. Š., Zagreb.
 F. M. Frane Mihaljević dr., primarni liječnik Bolnice za zarazne bolesti, Zagreb.
 F. M-ć. Franjo Margetić, opservator Geofizičkog zavoda, Zagreb.
 F. M-l. France Mesesnel, konzervator umjet. spomenika i sveuč. docent, Ljubljana.
 F. M-n. Fedor Moačanin, Zagreb.
 F. S. Fran Smetanka, sveuč. prof., Zagreb.
 F. Š. Fran Šuklje dr., ravnatelj Geol. zavoda Ban. Hrv., Zagreb.
 F. Š-c. Franjo Šanc dr. D. I., prof. filozofije, Zagreb.
 F. T. Fran Tućan dr., sveuč. prof., Zagreb.
 Fr. H. Franjo Herman dr., sveuč. prof., Zagreb.
 G. Cv. Gabro Cvitanović dr. O., prof. bogoslovije, Makarska.
 G. F. † Geoffrey Frodsham, ravn. Engl. čitaonice sveuč. lektor, Zagreb.
 G. K. Georgij Konstantinov, književnik, Sofija.
 G. N. Grga Novak dr., sveuč. prof., Zagreb.
 G. O. Georgije Ostrogorski, sveuč. prof., Beograd.
 G. Sch. Gavro Schwarz dr., nadrabrin, Zagreb.
 G. Š. Gustav Šamšalović dr., prof. Više pedagoške škole, Zagreb.
 G. V. Geno Valdec, asistent E. K. V. Š., Zagreb.
 Gj. S. Gjuro Szabo, ravnatelj Grad. muzeja, Zagreb.
 H. A. Hrvoje Akačić dr., sudac, Zagreb.
 H. B. Hijacint Bošković dr., profesor teologije, Dubrovnik.
 H. B-c. Hifzi Bjelevac, književnik, Beograd.
 H. F. Hinko Fuxa, knjižničar E. K. V. Š., Zagreb.
 H. G. Hinko Gottlieb dr., odvjetnik, Zagreb.
 H. I. Hrvoje Iveković dr. ing., viši pristav Hig. zavoda, Zagreb.
 H. K. Hamdija Kreševljaković, profesor, Sarajevo.
 H. Š. Hazim Šabanović, aps. Šerijat. akad., Sarajevo.
 I. A. Dr. Ivan Andres, ministar trgovine i industrije, Beograd.
 I. B. Ivo Babić dr., sveuč. prof., Zagreb.
 I. B-h. Ivan Bach dr., kustos Muzeja za umjet. i obrt, Zagreb.
 I. B-r-ć. Ivo Buratović dr., trg. zastupnik, Zagreb.
 I. Bt. Ivan Botteri dr., sveuč. prof., Zagreb.
 I. E. Ivan Esih dr., profesor i književnik, Zagreb.
 I. H. Ivo Horvat dr., sveuč. prof., Zagreb.
 I. H-t. Ivo Horvat ing., sveuč. asistent, Zagreb.
 I. I. Ivo Ivančević dr., sveuč. profesor, Zagreb.
 I. K. Ivo Krbeč dr., sveuč. prof. i podban, Zagreb.

- I. P. Ivo Pevalek dr., sveuč. prof., Zagreb.
I. P. B. Ivan Petar Bock D. I., prof. bogoslovije u m., Zagreb.
I. P.-o. Ivo Politeo dr., odvjetnik, Zagreb.
I. R. Ivan Rogić dr., prof. bogoslovije, Đakovo.
I. R.-ć. Ivan Rubić dr., profesor, Split.
I. R.-g. Ivan Rittig, sveuč. prof., Zagreb.
I. R.-o. Ivan Rendeo, ravn. I. klas. gimn., Zagreb.
I. S. Ivo Stjepčević, kanonik i dekan, Kotor.
I. S.-r. Ivan Slokar dr., gl. ravn. Zdr. Gosp. Banke, Ljubljana.
I. Š. Ivan Šmaljcclj dr., sveuč. asistent, Zagreb.
J. A. Juraj Andrassy dr., sveuč. prof., Zagreb.
J. B. Josip Badalić dr., ravnatelj drame Nar. Kaz., Zagreb.
J. B.-ć. Julije Benešić dr., profesor, Zagreb.
J. B.-d. Julije Budisavljević dr., sveuč. prof., Zagreb.
J. B.-k. Juraj Bocak dr. ml., sveuč. asistent, Zagreb.
J. B.-r. Josip Butorac dr., prof. E. K. V. Š., Zagreb.
J. C. Jozef Cincik dr., umjetnički referent Matice Slovačke, Bratislava.
J. D. Josip Demarin, prof. učit. škole, Zagreb.
J. D.-e. Jean Dayre, direktor Franc. instituta, Zagreb.
J. G. Jože Glonar dr., knjižničar sveuč. knjižnice, Ljubljana.
J. G.-c. Julije Grabovac, profesor, Dubrovnik.
J. G.-g. Josip Goldberg dr., opservator Geofiz. zavoda, Zagreb.
J. H. Josip Hribar ing., čin. Tvornice vagona, Slav. Brod.
J. K. Jakov Keimel, tipograf i urednik Graf. revije, Zagreb.
J. K.-j. Janko Kalaj dr., profesor, Zagreb.
J. L. Josip Lončar dr., sveuč. prof., Zagreb.
J. L.-h. Josip Lach dr., biskup, Zagreb.
J. M. Josip Marić dr., sveuč. prof., kanonik, Zagreb.
J. M.-ć. Josip Mirović, činov. Geofiz. zavoda, Zagreb.
J. M.-i. Josip Milković, činovnik Merkura, Zagreb.
J. N. Josip Nagy dr., prof. E. K. V. Š., Zagreb.
J. O. Janko Oberški dr., sveuč. prof., Zagreb.
J. R. Jože Rus dr., bibliotekar, Ljubljana.
J. P.-c. Janko Polec dr., sveuč. prof., Ljubljana.
J. P.-k. Josip Poljak dr., ravnatelj Geol. muzeja, Zagreb.
J. S. Jaroslav Sakaš, sveuč. prof., Zagreb.
J. Š.-k. Jaroslav Šidak dr., profesor, Zagreb.
J. T. Jovan Tošković dr., profesor, Beograd.
J. T.-a. Josip Torbarina dr., sveuč. lektor, Zagreb.
J. V. Josip Vrbaneč D. I., prof. bogoslovije, Sarajevo.
J. Z. Juraj Zagoda, gradski ing., Zagreb.
K. B. Krunoslav Babić dr., sveuč. prof., Zagreb.
K. B.-ć. Karlo Balić dr., prof. filozofije na Antonianumu, Rim.
K. B.-k. Kamilo Bošnjak, bankovni ravnatelj, Zagreb.
K. Č. Konstantin Čulen, književnik i kult. historičar, Bratislava.
K. D. Kamilo Dočkal dr., kanonik, Zagreb.
K. G. Karlo Grimm dr., provincijal D. I., Zagreb.
K. K. Kosta Kerofilas dr., književnik, Atena.
K. K.-ć. Krno Krstić dr., profesor, Zagreb.
K. K.-i. Karlo Kempni prof., opservator Geofiz. zavoda, Zagreb.
K. M. Kosta Manojlović, profesor, Beograd.
L. B. Leonard Bajić O., prof. bogoslovije, Makarska.
L. B.-ć. Lovro Bosnić dr., sveuč. prof., Zagreb.
L. Č. Leonardo Čuturić franjevac, Fojnica.
L. G. Lavoslav Glesinger dr., liječnik, Zagreb.
L. R. Leo Rotter dr., odvjetnik, Zagreb.
L. Š. Lavoslav Šik dr., odvjetnik, Zagreb.
L. T. Lujo Thaller dr., primarni liječnik Bolnice ss. milosrdnica, Zagreb.
Lj. A. Ljudevit Andrassy dr., sveuč. prof., Zagreb.
Lj. B. Ljubo Babić, prof. Akad. lik. umjetn., Zagreb.
Lj. B.-ć. Ljudevit Barić dr., kustos Miner. petrogr. muzeja, Zagreb.
Lj. H. Ljudmil Hauptmann dr., sveuč. prof., Zagreb.
Lj. J. Ljudevit Jurak dr., sveuč. prof., Zagreb.
Lj. J.-e. Ljudevit Jonke, profesor, Zagreb.
Lj. K. Ljubo Karaman dr., konzervator starina, Split.
Lj. M. Ljubomir Maraković dr., profesor, Zagreb.
Lj. P. Ljubomir Peterčić ing., sveuč. prof., Zagreb.
M. A. Milan Anić dr., sveuč. docent, Zagreb.
M. Ab.-ć. Mihovil Abramić dr., ravn. Arheol. muzeja, Split.
M. B. Milostislav Bartulica, čin. ispostave Ban. Vlasti, Split.
M. B.-a. Miho Barada dr., sveuč. prof., Zagreb.
M. B.-ć. Marijan Banić dr., šef odsjeka Ispostave banske vlasti, Split.
M. B.-r. Mirko Breyer, kult. historik i ravnatelj »Obnove«, Zagreb.
M. D. Mate Demarin, profesor, Zagreb.
M. D.-c. Milislav Demerec dr., vicedirektor na Carnegie Institution, Coldspring Harbor.
M. D.-ć. Mladen Deželić dr., sveuč. docent, Zagreb.
M. D.-i. Mirko Deanović dr., sveuč. prof., Zagreb.
M. F. Miroslav Freiburger, rabin, Zagreb.
M. F.-ch. Mate Ferrich dr., sveuč. asistent, Zagreb.
M. F.-n. Milan Forjan ing., promet. referent Banske Vlasti, Zagreb.
M. G. Mihovil Gračanin dr., sveuč. prof., Zagreb.
M. G.-i. Milovan Gavazzi dr., sveuč. prof., Zagreb.
M. H. Mehmed Handžić, bibliotekar Gazi Husref-begove džamije, Sarajevo.
M. Hj. Muhamed Hadžijahić, Sarajevo.
M. H.-t. Marijan Horvat dr., sveuč. profesor, Zagreb.
M. I. Milan Ivšić dr., prof. E. K. V. Š., Zagreb.
M. J. Milivoj Jurić ing., čin. Domaće tvornice predenja i tkanja, Duga Resa.
M. J. D. Mihajlo J. Dinić dr., sveuč. prof., Beograd.
M. K. Marin Katalinić dr., honorarni sveuč. nastavnik, Zagreb.
M. K.-f. Milan Krištof ing., prof. Polj.-šum. fakulteta, Zemun.
M. K.-o. Milan Kovačević prof., opservator Geofiz. zavoda, Zagreb.
M. K.-s. Milko Kos dr., sveuč. prof., Ljubljana.
M. L. Moric Levi dr., profesor, Zagreb.
M. L.-ć. Mihajlo Lanović dr., sveuč. prof., Zagreb.
M. M. Marko Mohaček dr., ravnatelj Poljoprivredne ogledne i kontrolne stanice, Zagreb.
M. M.-ć. Mijo Mirković dr., prof. E. K. V. Š., Beograd.
M. N. Marija Neorčić, profesor, Zagreb.
M. O. Marko Orešković, knjižnič. vježbenik Sveuč. knjižnice, Zagreb.
M. P. Mihailo Petrović dr., sveuč. asistent, Beograd.
M. P.-a. Milan Pallua dr., sudac Trg. suda, Zagreb.
M. P.-k. Milivoj Petrik ing., tehn. nadzornik Banske Vlasti i honorarni sveuč. nastavnik, Zagreb.
M. Pl. Mladen Pliverić dr., sveuč. prof., Zagreb.
M. P.-s. Marijan Petras dr., profesor, Zagreb.
M. R. Matko Rojnić, knjižničar Sveuč. knjižnice, Zagreb.
M. S. Marijan Stojković dr., profesor, Zagreb.
M. Š. Milan Šenoa dr., sveuč. prof., Zagreb.
M. T. Mate Tentor dr., ravn. Sveuč. knjižnice, Zagreb.
M. T.-ć. Marijan Tkalčić dr., profesor, Zagreb.
M. T.-r. Miroslav Tajder dr., kustos Miner. petrogr. muzeja, Zagreb.
M. U. Mate Ujević dr., profesor i gl. urednik H. E., Zagreb.
M. V. Miroslav Vanino dr., D. I., prof. bogoslovije, Sarajevo.
M. V.-ć. Milan Vukelić ing., čin. I. G. Farben Industrie Juganil, Zagreb.
M. Ž. Mladen Žerdik ing., kemičar tvornice tekstila H. Pollacka, Zagreb.
N. B. Nikola Bošković, bankovni činovnik, Zagreb.
N. C. Nora Czekelius ing., pomoćni perovođa Trgovačke komore, Zagreb.
N. Č. Niktopolin Černozubov dr., liječnik, Zagreb.
N. F. Nikolaj Fedorov, publicist, Zagreb.
N. F.-i. Nikša Fulgosi, Zagreb.
N. F.-k. Nikola Fink dr., kustos Zool. muzeja, Zagreb.
N. N. Nikola Neidhardt dr., sveuč. profesor, Zagreb.
N. P. Nikola Peršić dr., docent E. K. V. Š., Zagreb.
N. S. Nikola Stanev, sveuč. prof., Sofija.
N. Š. Nikola Šerman, sveuč. docent, Zagreb.

- N. Ž. Nikola Žic, prof. učit. škole, Zagreb.
- O. F. Oto Frangeš dr., sveuč. prof., ministar u m., Zagreb.
- O. G. Oton Gorski, profesor, Zagreb.
- O. K. Oto Köster dr., sveuč. prof., Zagreb.
- O. O. Oton Oppitz dr., sveuč. docent, Zagreb.
- P. D. Pavle Dragičević O., prof. bogoslovije, Mostar.
- P. G. Petar Grgec, profesor, Zagreb.
- P. I. Pero Ivanišić dr., prof. bogoslovije, Đakovo.
- P. M. Paolo Mix dr., sveuč. lektor, Zagreb.
- P. M.-o. Petar Moscatello, profesor, Zagreb.
- P. P. Petar Pečić, književnik, Subotica.
- P. P.-ć. Pio Pavlinić dr., činovnik Banske Vlasti, Zagreb.
- P. R. Pavao Rastovčan dr., sveuč. prof., Zagreb.
- P. S. Petar Skok dr., sveuč. prof., Zagreb.
- P. T. Pavao Tijan, profesor, Zagreb.
- P. V.-ć. Pavle Vujević dr., sveuč. prof., Beograd.
- R. B. Rudolf Buchwald dr., priv. činovnik, Zagreb.
- R. B.-s. Ramiro Bujas dr., sveuč. prof., Zagreb.
- R. C. Rudolf Cesarec dr., sveuč. prof., Zagreb.
- R. G. Radoslav Grujić dr., sveuč. prof., Beograd.
- R. G.-r. Rudolf Ganslmayer dr., sveuč. prof., Zagreb.
- R. H. Rikard Hauptfeld dr., sveuč. docent, Zagreb.
- R. H.-t. Rudolf Horvat dr., profesor u m., Zagreb.
- R. L. Radoslav Lorković ing., tehn. ravnatelj Tvornice laka Moster d. d., Zagreb.
- R. L.-ć. Radoslav Lopašić dr., sveuč. prof., Zagreb.
- R. M. Rastislav Marić dr., sveuč. docent, Beograd.
- R. M.-r. Rudolf Maixner dr., urednik Obzora, Zagreb.
- R. P. Rikard Podhorsky ing., sveuč. asistent, Zagreb.
- R. P.-ć. Robert Pečić dr., sveuč. prof., Zagreb.
- R. S. Rudolf Schütz dr., urednik Hrv. Glasa, Zagreb.
- R. V. Roko Vuković dr., profesor, Beograd.
- S. A. Stjepan Antoljak, sveuč. docent, Zagreb.
- S. B. Slavko Batušić dr., tajnik Hrv. nar. kazališta, Zagreb.
- S. B.-v. Stojan Brašovanov, prof. Muz. akad., Sofija.
- S. Č. Sigismund Čajkovac dr., prof. Više pedagoške škole u m., Zagreb.
- S. F. Stjepan Filipović dr., sveuč. prof., Zagreb.
- S. F.-k. Stanko Frank dr., sveuč. prof., Zagreb.
- S. G. Stjepan Gunjača dr., ravnatelj Muzeja hrv. starina, Knin.
- S. G.-ć. Stanko Gašparović, dipl. filozof i književnik, Zagreb.
- S. H.-ć. Stjepan Horvatić dr., sveuč. prof., Ljubljana.
- S. Hr.-ć. Stjepan Hrčić, prokurista I. Hrv. štedionice u m., Zagreb.
- S. I. Stjepan Ivšić dr., rektor sveuč., Zagreb.
- S. Lj. Salih Ljubunčić, prof. učit. škole, Zagreb.
- S. M. Stanko Miholić dr., ravnatelj instituta za gorivo, rude i metalurgiju Ban. Hrv. i urednik Arhiva za kemiju i tehnologiju, Zagreb.
- S. M. Š. Savić Marković Štedimlja, književnik, Zagreb.
- S. O. Stanko Ožanić, poljoprivredni savjetnik, Split.
- S. P.-ć. Stjepan Pavičić, ravnatelj II. klas. gimnazije, Zagreb.
- S. P.-i. Stevan Pataki dr., prof. Više pedagoške škole, Zagreb.
- S. R. Stjepan Ratković dr., rektor Više pedagoške škole, Zagreb.
- S. R.-o. Samuel Romano dr., profesor, Zagreb.
- S. S. Sergije Saltykow dr., sveuč. prof., Zagreb.
- S. S.-i. Stanislav Stražnicki, v. d. ravn. opere, Zagreb.
- S. S. N. Stjepan Szavits Nossan ing., sveuč. asistent, Zagreb.
- S. Š. Stjepan Škrebilin dr., profesor, Zagreb.
- S. Š.-b. Stjepan Škreb dr., sveuč. prof., Zagreb.
- S. T. Stjepan Tropsch dr., sveuč. prof., Zagreb.
- S. U. Stjepan Urban dr., sveuč. asistent, Zagreb.
- Sl. P. Slavko Palmović dr., predstojnik Pasteurovog odjela Hig. Zav., Zagreb.
- Sl. P.-ć. Slavko Pavičić dr., publicist, Zagreb.
- St. B. Stjepan Bakšić dr., sveuč. prof., kanonik, Zagreb.
- St. H. Stanko Hondl dr., sveuč. prof., Zagreb.
- St. P. Stanko Petrov dr. fra, Zagreb.
- St. R. Stjepan Rapić dr., sveuč. asistent, Zagreb.
- St. Z. Stjepan Zimmermann dr., sveuč. prof., Zagreb.
- Š. B. Štefanija Bernas, uprav. škole, Mrzlo Polje Žumberačko.
- Š. S. Saćir Sikirić dr., prof. Šerijat. akad., Sarajevo.
- T. B. Truman Baker, nastavnik Eng. čitaonice, Zagreb.
- T. H. Teofil Harapin dr., fra, sveuč. prof., Zagreb.
- T. M. Tijas Mortidija, aps. fil., Zagreb.
- T. V. Teodor Varićak, sveuč. asistent, Zagreb.
- U. Središnje uredništvo Hrv. Enciklopedije.
- U. T. Uroš Tešanović, brigadni general, komandant divizije, Kragujevac.
- U. T.-a. Urban Tališa O., prof. bogoslovije, Dubrovnik.
- V. A. B. Vili A. Bačić dr., kapetan bojnog broda, Dubrovnik.
- V. B. Vladimir Bazala dr., klinički asistent, Zagreb.
- V. B.-ć. Vid Balenović, profesor, Zagreb.
- V. B.-r. Vladimir Bayer dr., sud. pripravnik, Zagreb.
- V. C. Vilko Crlenjak ing., profesor Srednje tehničke škole, Zagreb.
- V. D. Vjekoslav Duančić dr., sveuč. asistent, Zagreb.
- V. F. Vladimir Franolić dr., sveuč. prof. i odjelni predstojnik Ban. Vlasti, Zagreb.
- V. F.-ć. Vladimir Filipović dr., sveuč. docent, Zagreb.
- V. F.-ić. Vinko Foretić dr., profesor, Dubrovnik.
- V. H. Viktor Hoffiller dr., sveuč. prof., Zagreb.
- V. H.-t. Viktor Horvat ing., Zagreb.
- V. J.-i. Viktor Joaneli ing., teh. savjetnik Banske Vlasti, Zagreb.
- V. K.-ć. Vatroslav Krčelić, učitelj plesa, Zagreb.
- V. K.-h. Vilim Keilbach dr., sveuč. docent, Zagreb.
- V. K.-k. Vera Košak, dipl. filozof. i činov. prosvj. odjela Banske Vlasti, Zagreb.
- V. K.-n. Vojislav Krajočan ing., tehn. upravitelj tvornice Arko, Zagreb.
- V. P. Vlado Petz dr., prof. Više ped. škole, Zagreb.
- V. P.-ć. Vladimir Petković, sveuč. prof., Beograd.
- V. P.-g. Vlado Prelog dr. ing., sveuč. docent, Zagreb.
- V. R. † Vladimir Rozov, sveuč. lektor, Zagreb.
- V. S. Vladimir Serdar dr., referent za statistiku kod Gospodarske Sloge, Zagreb.
- V. Š. Vjekoslav Štefanić, profesor, Zagreb.
- V. V. Vladimir Vrkljan dr., sveuč. prof., Zagreb.
- V. V.-c. Vuk Vrhovac dr., liječnik škole nar. zdravlja, Zagreb.
- V. V.-ć. Vinko Vuletić dr., sveuč. prof., Zagreb.
- V. V.-k. Vladimir Varićak dr., sveuč. prof., Zagreb.
- V. V.-r. Vuk Vernić dr., sveuč. docent, Zagreb.
- V. Ž. Viktor Živić, tajnik Muzeja hrv. starina, Knin.
- V. Ž.-c. Vinko Žganec dr., odvjetnik, Sombor.
- VI. P. Vladimir Pavešić ing., zrakoplovni poručnik, Zagreb.
- Z. A. Zdravko Arnold dr. ing., sveuč. docent, Zagreb.
- Z. D. Zvonimir Dorough, profesor, Zagreb.
- Z. D.-i. Zvonimir Dugački dr., sveuč. docent, Zagreb.
- Z. G. Zlatko Gašparović dr., čin. Nar. banke, Zagreb.
- Z. G.-ć. Zlatko Grgošević, prof. Akademije glazbe, Zagreb.
- Z. H. Zlatko Herkov dr., gradski senator, Zagreb.
- Z. M. Zvonimir Marković dr., prof. teologije, Đakovo.
- Z. S. M. Zora Simić-Milovanović, bivši kustos Muzeja kneza Pavla i historik srpske umjetnosti, Beograd.
- Z. T. Zlatko Tanodi, činov. Drž. arhiva, Zagreb.
- Z. V. Zdenko Vinski dr., Zagreb.
- Ž. M. Željko Marković dr., sveuč. prof., Zagreb.

K R A T I C E

- AU = Austro-ugarska monarhija
 B = Binoza
 CIA = Corpus Inscriptionum Atticarum
 CIG = Corpus Inscriptionum Graecarum
 CIL = Corpus Inscriptionum Latinarum
 Čekz = Čekovni zakon od 1928
 Čz = Zakon o činovnicima od 1931
 DHK = Društvo hrvatskih književnika
 Grpp = Zakonik o sudskom postupku u građanskim
 parnicama od 1929
 I (i) = Istok (istočni)
 Ip = Zakon o izvršenju i obezbjeđenju od 1930
 It. Ant. = Itinerarium Antonini
 J (j) = Jug (južni)
 JA = Jugoslavenska Akademija
 JI (ji) = Jugoistok (jugoistočni)
 J. K. = Jugoslovanska Knjigarna, Ljubljana
 Kp = Zakonik o sudskom krivičnom postupku
 od 1929
 Kz = Kazneni (krivični) zakonik od 1929
 LMS = Letopis Matice Srpske
 MH = Matica Hrvatska
 MHKD = Matica hrvatskih kazališnih dobrovoljaca
 MS = Matica slovenska
 Mz = Mjenični zakon od 1928
 NN = Narodne Novine, Zagreb
 N. P. = Narodna Prosvjeta, Zagreb, ili Narodna
 Prosveta, Beograd
 N. Z. = Nova založba, Ljubljana
 Ogz = Opći građanski zakonik od 1811
 (u Hrvatskoj od 1852)
 S (s) = Sjever (sjeverni)
 SKA = Srpska Kraljevska Akademija
 SKZ = Srpska književna zadruga
 SLN = Službene Novine, Beograd
 Stz = Stečajni zakon od 1929
 Tab. Peut. = Tabula Peutingeriana
 Tz = Trgovački zakon
 USA = Sjedinjene američke države
 Vp = Zakon o sudskom vanparničkom postupku
 Z (z) = Zapad (zapadni)
 ZB = Zabavna biblioteka, Zagreb
 ZNŽO = Zbornik za narodni život i običaje
 Zozk = Zakon o unutrašnjem uređenju, osnivanju
 i ispravljanju zemljišnih knjiga od 1930
 Zpr = Zakon o prinudnom poravnanju van stečaja
 od 1929
 Zus = Zakon o uređenju redovnih sudova od 1929
 Zzk = Zakon o zemljišnim knjigama od 1930

(Najobičnije kratice i takve kratice, koje se mogu razabrati po smislu, ne donosimo u ovom popisu).